

OA.0007.53.2023

UCHWAŁA Nr LXVII/448/2023

RADY MIASTA ŁAŃCUTA

z dnia 29 listopada 2023 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024-2026

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz.U.2023 poz. 40 ze zm.), art. 4¹ ust. 1, 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jedn. Dz.U. 2023 poz. 2151) Rada Miasta Łańcuta, uchwała co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024-2026 dla Miasta Łańcuta, w brzmieniu jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Łańcuta.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady: Mirosław Rzeszółko

Załącznik
do Uchwały Nr LXVII/448/2023
Rady Miasta Łącuta
z dnia 29 listopada 2023 r.

**GMINNY PROGRAM
PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
DLA MIASTA ŁAŃCUTA
NA LATA 2024-2026**

MIASTO ŁAŃCUT

WPROWADZENIE

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Łańcuta na lata 2024- 2026 zwany dalej „Programem” jest dokumentem wyznaczającym cele oraz sposoby rozwiązywania problemów uzależnień i związanych z tą sferą życia problemów rodzinnych i społecznych na terenie Miasta Łańcuta. Niniejszy dokument stanowi kontynuację działań prowadzonych w latach ubiegłych oraz stanowi integralną część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasto Łańcut na lata 2021-2026. Zgodnie z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r. poz. 2151) do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Zadania te w szczególności obejmują:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Zadania własne gminy w obszarze profilaktyki narkomanii, określone zostały w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2023 r. poz. 1939 ze zm.). Zadania te realizowane są przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo-wychowawczej i zdrowotnej, w szczególności przez:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;

- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
- 5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Program jest kontynuacją zadań realizowanych w mieście Łańcucie z lat poprzednich. Określa on lokalne propozycje działań w zakresie zadań własnych, obejmujących profilaktykę oraz minimalizację szkód społecznych, wynikających z nadużywania alkoholu oraz narkotyków, a także związanych ze zjawiskiem przemocy. Program jest adresowany do całej społeczności mieszkańców miasta Łańcuta, ze szczególnym uwzględnieniem osób uzależnionych od alkoholu, osób współuzależnionych, do osób z grup ryzyka, do dzieci i młodzieży, a także osób zajmujących się problemami uzależnień zawodowo. Głównym zadaniem Programu jest stworzenie warunków służących zmniejszaniu szkód społecznych i ekonomicznych związanych z używaniem i nadużywaniem alkoholu i narkotyków, a także zapobieganiu marginalizacji i wykluczeniu społecznemu uzależnionych i współuzależnionych mieszkańców miasta Łańcuta.

W niniejszym Programie zawarto również profilaktykę przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnych (hazard, gry komputerowe, Internet, pracoholizm, zakupoholizm itp.).

Program na lata 2024-2026 będzie realizowany przez Wydział Edukacji, Kultury i Zdrowia we współpracy różnych podmiotów począwszy od placówek oświatowo-wychowawczych, poprzez pomoc społeczną, służbę zdrowia, instytucje strzegące porządku publicznego i przestrzegania prawa, aż do organizacji pozarządowych, które to poprzez swoje doświadczenie i zaangażowanie, stanowią integralną część systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

Kierunki działań zawarte w Programie są zgodne z Narodowym Programem Zdrowia na lata 2021-2025. Do wiążących aktów prawnych należą:

- 1) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151),
- 2) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2023 r. poz. 1939 ze zm.),
- 3) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 ze zm.),

- 4) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz.U. z 2023 r. poz. 1426 ze zm.),
- 5) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.),
- 6) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.),
- 7) ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz.U. z 2022 r. poz. 1608),
- 8) ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej (Dz.U z 2023 r. poz. 991 ze zm.),
- 9) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz.U. z 2021 r. poz. 642)

CHARAKTERYSTYKA MIASTA ŁAŃCUTA POŁOŻENIE

Miasto Łańcut położone jest w południowo-wschodniej Polsce, w centralnej części województwa podkarpackiego, na granicy Podgórze Rzeszowskiego i Pradoliny Podkarpackiej. Jest siedzibą władz powiatu, miasta oraz gminy Łańcut. Miasto Łańcut zlokalizowane jest 16 km na wschód od stolicy województwa - Rzeszowa. Przez teren Miasta przebiega autostrada A4 łącząca zachód Europy z Ukrainą. Od północy i zachodu Łańcut graniczy z gminą Czarna, od północnego-wschodu z gminą Białobrzegi, z kolei od południa i wschodu z gminą wiejską Łańcut. Powierzchnia Miasta obejmuje 19,4 km².

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Łańcut zamieszkuje 17085 osób (stan na 31.12.2022 roku), z czego 52,26% stanowią kobiety, a 47,74 % mężczyźni. Na przestrzeni ostatnich lat liczba mieszkańców nieznacznie zmalała.

W roku 2021/2022 liczba ludności spadła o 0,3%.

Struktura ludności w mieście Łańcutie według ekonomicznych grup wieku (stan na koniec 2022 roku) przedstawia się następująco:

- 17,7 % jest w wieku przedprodukcyjnym - do 19 roku życia;
- 58,5 % mieszkańców Miasta jest w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 20-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 20-64;
- 23,8% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (kobiety – 60 lat i więcej, mężczyźni - 65 lat i więcej).

Według stanu na 31.12.2022 r. stopa bezrobocia w mieście wyniosła 10%. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych wyniosła 559, w tym 48,3% stanowiły kobiety, a 51,7% mężczyźni.

PROBLEM ALKOHOLOWY NA TERENIE MIASTA ŁAŃCUTA

Uzależnienie od alkoholu jest chorobą chroniczną, postępującą i potencjalnie śmiertelną. Nie jest możliwe całkowite jej wyleczenie, a jedynie zahamowanie narastania jej objawów i szkód zdrowotnych.

W 2022 roku z powodu alkoholizmu pomoc i wsparcie z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łańcucie otrzymało 24 rodzin, zaś w 2021 – 31 rodzin, w 2020 roku - 30 rodzin, zaś w 2019 i 2018 roku - 39 rodzin. Na przestrzeni lat liczba rodzin korzystających z pomocy z omawianego powodu zmalała. Należy mieć na uwadze, że jest to wartość wskazująca alkoholizm jako główny powód wsparcia, gdyż ten problem dotyczy również rodzin, które korzystają z pomocy z innych powodów np. niepełnosprawności.

Według szacunków Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych większość pijących spożywa alkohol w sposób, który nie powoduje negatywnych konsekwencji dla nich jak i osób z ich otoczenia np. rodziny. Jednak jest grupa Polaków która spożywa alkohol w sposób problemowy.

Posługując się wskaźnikami polskich badań społecznych można oszacować grupę mieszkańców, u której występują różne kategorie problemów alkoholowych.

Dorośli mieszkańcy Łańcuta to 14054, zaś niepełnoletni to 3031 osób (stan na 31.12.2022 r.). Szacunkowo liczba osób z problemami alkoholowymi przedstawia się następująco:

- 1) liczba osób uzależnionych od alkoholu (ok. 2 % populacji) – 342,
- 2) dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice, dzieci, rodzeństwo, dziadkowie – ok. 4 % populacji) – 683,
- 3) dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików (ok. 4% populacji) – 690,
- 4) osoby pijące szkodliwie (ok.5-7 % populacji) – 854-1196,
- 5) ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym (2/3 dorosłych i 2/3 dzieci z tych rodzin) – razem – 915.

W 2020 roku firma Oficyna Profilaktyczna z Krakowa przeprowadzała na zlecenie Miasta Łańcuta badania diagnozujące problemy uzależnień (alkoholizm, narkomania, nikotynizm, uzależnienia behawioralne) oraz inne zagrożenia społeczne (cyberprzemoc, przemoc domowa, przemoc rówieśnicza, bezrobocie, ubóstwo i wykluczenie społeczne, bezpieczeństwo publiczne oraz problemy i potrzeby osób starszych). W badaniu diagnozującym problemy społeczne wzięto udział 591 uczniów ze szkół podstawowych z miasta Łańcuta, 205 dorosłych mieszkańców miasta, 25 osób pracujących w punktach sprzedaży i podawania napojów alkoholowych znajdujących się na terenie Łańcuta oraz 13 pracowników służb pomocowych.

SPOŻYWANIE ALKOHOLU PRZEZ UCZNIÓW MIASTA ŁAŃCUTA

Po alkohol kiedykolwiek w życiu sięgnęło tylko 6% uczniów, przy czym połowa z nich alkohol próbowała jednokrotnie.

Znaczna część młodych mieszkańców miała kontakt z alkoholem, ponieważ dostała go do spróbowania od rodziców (38% spośród tych, którzy spożywali alkohol) lub została nim poczęstowana (29% spośród tych, którzy spożywali alkohol).

Alkohol jest stosunkowo łatwo dostępny dla respondentów – średnio co czwarty uczeń przyznał, że nie miałby trudności w zdobyciu alkoholu na terenie swojej miejscowości (29%).

Średnio co piąty uczeń nie ma świadomości na temat szkodliwości alkoholu – 20% ankietowanych uznało go za mało szkodliwy, nieszkodliwy lub przyznało, iż nie ma na ten temat żadnej wiedzy.

Jak wynika z porównania wyników badań przeprowadzonych w Łańcucie, do wyników badań przeprowadzonych wśród uczniów z całej Polski – odsetek uczniów pijących alkohol kiedykolwiek w życiu w mieście Łańcucie jest znacznie niższy, niż odsetek uczniów w całej Polsce.

Dzięki analizie porównawczej wyników badań przeprowadzonych na terenie miasta Łańcuta z wynikami badań przeprowadzonych na terenie dwóch innych gmin o podobnej liczbie ludności możemy zauważyć, iż odsetek uczniów pijących kiedykolwiek w życiu alkohol jest znacznie mniejszy niż w pozostałych gminach. Biorąc pod uwagę wyniki badań możemy stwierdzić zatem, że kontakt z alkoholem miała mała część uczniów, jednak niepokojący jest odsetek badanych, którzy wskazali na łatwą dostępność do alkoholu na terenie swojej miejscowości oraz odsetek ankietowanych niezdających sobie sprawy ze szkodliwości alkoholu dla zdrowia.

SPOŻYWANIE ALKOHOLU PRZEZ DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW MIASTA ŁAŃCUTA

Spożywanie alkoholu zadeklarowało większość respondentów (89%), w tym picie ryzykowne, szkodliwe lub wskazujące na uzależnienie dotyczy 13% badanych (9% kilka razy w tygodniu, a 4% codziennie). Jest to zatem znaczny odsetek mieszkańców zagrożonych uzależnieniem.

Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że średnio co dziesiąty badany przyznał się do wykonywania swoich obowiązków służbowych pod wpływem alkoholu (11%), a 5% do prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu. O występowaniu problemu prowadzenia pojazdów w stanie nietrzeźwości świadczy również to, że co trzeci ankietowany był w ciągu ostatnich 12 miesięcy świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu (36%).

Pomimo, iż prawie wszyscy respondenci zadeklarowali świadomość odnośnie spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży na rozwój dziecka – średnio co trzeci mieszkaniec był świadkiem w ciągu ostatnich 12 miesięcy spożywania na terenie Miasta alkoholu przez kobiety w ciąży (33%).

Jak wynika z analizy porównawczej do danych ogólnopolskich, w mieście Łańcucie odsetek konsumentów alkoholu pijących codziennie jest nieco wyższy niż ma to miejsce w całej Polsce.

PROBLEM ALKOHOLOWY Z PERSPEKTYWY SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH Z MIASTA ŁAŃCUTA

Większość sprzedawców napojów alkoholowych stwierdziło, że zdarzyło im się, iż osoba niepełnoletnia chciała kupić alkohol u nich w punkcie (64%).

Niepokojące jest to, że co piąty respondent przyznał się do sprzedaży alkoholu osobie niepełnoletniej raz lub kilka razy.

Większość sprzedawców nie brało udziału w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych lub tego nie pamięta (76%).

Niemal połowa sprzedawców nie ma wiedzy na temat ustawowych zakazów sprzedaży napojów alkoholowych (48%).

Z diagnozy problemu alkoholowego na terenie miasta Łańcuta wynika, iż głównymi problemami naszej gminy są:

- wzrost liczby odnotowanych osób kierujących po użyciu alkoholu;
- wzrost liczby odnotowanych kierujących w stanie nietrzeźwości;
- wzrost liczby odnotowanych osób nietrzeźwych w miejscach publicznych;
- znaczny odsetek uczniów uznających alkohol za łatwo dostępny na terenie swojej miejscowości;
- znaczny odsetek uczniów niezdających sobie sprawy ze szkodliwości alkoholu na zdrowie;
- znaczny odsetek dorosłych mieszkańców Miasta spożywających alkohol z częstotliwością wskazującą na ryzyko uzależnienia lub uzależnienie;
- występujący na terenie Miasta problem prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu, wykonywania obowiązków służbowych pod wpływem alkoholu oraz spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży.

RYNEK ALKOHOLOWY W MIEŚCIE ŁAŃCUCIE

Alkoholizm jest jednym z najpoważniejszych współczesnych problemów społecznych. Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO, 2009) alkohol znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia populacji, a ponad 60 rodzajów chorób i urazów ma związek z używaniem alkoholu. Według szacunków Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) co ósmy dorosły Polak nie pije alkoholu w ogóle. Kilkanaście procent dorosłych Polaków spożywa alkohol problemowo. Szacuje się, że w grupie tej znajduje się ok. 900 tys. osób uzależnionych oraz ponad 2 mln osób pijących alkohol ryzykownie lub szkodliwie.

W roku 2022 wartość alkoholu sprzedanego na terenie miasta Łańcuta wyniosła łącznie 35 460 313 zł, w tym 14 194 091 zł o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa), 3 548 749 zł o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) oraz 17 717 473 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%.

Są to wartości zadeklarowane w corocznym sprawozdaniu z działalności samorządu gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA–G1. Łączna wartość sprzedanego alkoholu na przełomie ostatnich pięciu lat, przedstawia się następująco: w 2018 roku 26 211 255, w 2019 roku 29 259 045 zł, w 2020 roku 30 414 381 zł, w 2021 r. 30 666 396 zł, w 2022 r. 35 460 313 zł.

Można zauważyć, że wartość sprzedanego alkoholu corocznie wzrasta. W 2022 roku w stosunku do poprzedniego (2021 roku) wzrosła o prawie 16%.

Z kolei wartość sprzedanego na terenie miasta Łańcuta alkoholu na 1 mieszkańca powyżej 18 roku życia w 2022 roku kształtowała się na poziomie 2523 zł, zaś w 2021 roku 2159 zł, w 2020 roku 2142 zł, w 2019 roku 2043 zł. Porównując ostatnie lata, widzimy, że corocznie wzrasta wartość sprzedaży napojów alkoholowych w łańcuckich sklepach i lokalach gastronomicznych.

W roku 2022 (stan na 31.12.2022 r.) na terenie miasta Łańcuta znajdowało się łącznie 60 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 36 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży i 24 do spożycia w miejscu sprzedaży.

W porównaniu do poprzednich lat dostrzegalny nieznaczny wzrost liczby lokali gastronomicznych, w których prowadzona jest sprzedaż alkoholu. Natomiast liczba sklepów, w których sprzedawany jest alkohol kształtuje się na stałym poziomie 35-36. Na przestrzeni lat 2017-2022 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych utrzymywała się na stosunkowo stałym poziomie – w 2017 roku było łącznie 59 punktów, w 2018 roku – 58, w 2019 roku – 60, w 2020 roku – 55, w 2021 roku – 54 i 2022 roku – 60.

SKALA PROBLEMU NARKOMANII NA TERENIE MIASTA ŁAŃCUT

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii, narkomania definiowana jest jako stałe lub okresowe używanie w celach innych niż medyczne środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich. Problem narkomanii ma charakter interdyscyplinarny. Znajduje się on w polu zainteresowania różnych służb, takich jak leczenie, oświata, pomoc społeczna, organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości, media. Każda z nich styka się z tym zjawiskiem od innej strony.

W mieście Łańcut z powodu narkomanii na przestrzeni ostatnich lat udzielono pomocy społecznej i wsparcia 3-5 rodzinom (w 2022 r. - 4 rodziny, 2021 r. - 4, 2019 r. - 5, 2018 r. - 3, 2017 roku - 5).

Pomoc w zakresie terapii uzależnień mieszkańcy miasta Łańcut uzyskują w Centrum Medycznym w Łańcutcie, w ramach którego działa specjalistyczna poradnia leczenia uzależnień. W 2018 roku leczonych było 2 pacjentów uzależnionych od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol. W 2019 roku nie leczono natomiast żadnej osoby uzależnionej.

Obecnie osoby z problemem narkotykowym z naszego terenu korzystają z pomocy oferowanej przez Poradnię Terapii Uzależnień od Substancji Psychoaktywnych w Rzeszowie oraz Stowarzyszenia Katolicki Ruch Antynarkotyczny „KARAN” w Rzeszowie.

Natomiast co do liczby odnotowanych przestępstw na terenie miasta Łańcut związanych z zażywaniem narkotyków oraz liczby osób podejrzanych, przedstawia się następująco: w 2018 roku odnotowano 21 przestępstw oraz 10 osób podejrzanych, natomiast w 2019 roku 32 przestępstwa z 15 osobami podejrzаныmi. W stosunku do 2018 roku nastąpił zatem wzrost liczby przestępstw o 52%.

PROBLEM NARKOTYKOWY WŚRÓD UCZNIÓW Z MIASTA ŁAŃCUT

Badanie diagnozujące problem narkomanii, wykazało, że na 591 uczniów szkół podstawowych z miasta Łańcuta, substancje psychoaktywne (narkotyki, dopalacze lub leki w celu odurzenia się) zażywał tylko 1% uczniów (6 osób). Wszystkie te, osoby stwierdziły, że sięgały po tego typu substancje regularnie/codziennie, a w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających badanie zażywały je więcej niż 10 razy. Najpopularniejsze wśród uczniów są: marihuana lub haszysz, grzyby halucynogenne, kokaina, amfetamina, ekstazy, LSD oraz metamfetamina.

Na pytanie o to, skąd uczniowie wzięli tę substancję, 100% odpowiedzi padło na dostanie ich od kolegi/koleżanki, dostanie od kogoś znanego ze słyszenia, ale nie osobiście, dostanie od obcej osoby, branie wspólnie w grupie przyjaciół, kupienie od obcej osoby oraz kupienie przez Internet.

Badania wykazały również, że narkotyki i dopalacze byłyby łatwe do zdobycia dla stosunkowo małej części badanych – dopalacze za łatwe do pozyskania uważa 3%, a narkotyki 4% respondentów.

Uczniowie zostali również poproszeni o ocenę stopnia szkodliwości narkotyków i dopalaczy dla zdrowia. Pozytywne jest to, że zdecydowana większość badanych ma świadomość w zakresie szkodliwości tego typu substancji. Nie zdaje sobie sprawy z ich szkodliwości 7% respondentów w przypadku dopalaczy oraz 6% jeśli chodzi o narkotyki.

PROBLEM NARKOTYKOWY WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW MIASTA ŁAŃCUT

Narkotyki zażywało 8% dorosłych mieszkańców Miasta Łańcut, w tym 3% jednokrotnie, 2% kilka razy w roku, 1% raz w tygodniu, również 1% kilka razy w tygodniu i kolejny 1% codziennie.

Pozytywne jest to, że wszyscy mieszkańcy zdają sobie sprawę ze szkodliwości dopalaczy dla zdrowia oraz prawie wszyscy ze szkodliwości narkotyków (99%).

Na podstawie odpowiedzi respondentów możemy stwierdzić, że najpopularniejszą substancją spożywaną przez mieszkańców miasta Łańcut jest marihuana – sięgnęło po nią 14 osób (93%). Na drugim miejscu pod względem rozpowszechnienia znalazł się mefedron – 4 osoby (27%), z kolei na trzecim amfetamina, kokaina, ekstazy i dopalacze – na te substancje wskazało po 3 badanych (20%).

Na znajomość miejsc w swojej miejscowości, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze wskazał stosunkowo niewielki odsetek badanych – 13%. Wśród najczęściej zaznaczanych odpowiedzi znalazła się znajomość konkretnej osoby (8%) oraz osiedle (7%). Znajomość miejsc, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze zadeklarowało najwięcej mieszkańców osiedla śródmieście (33%), a najmniej osiedla wschód (14%).

Z diagnozy problemu narkotykowego na terenie miasta Łańcut wynika, iż głównymi problemami na terenie Miasta są:

- wzrost liczby odnotowanych przestępstw związanych z zażywaniem narkotyków;
- stosunkowo duży odsetek dorosłych mieszkańców zażywających substancje psychoaktywne inne niż alkohol.

ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Do istotnych zasobów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych funkcjonujących na terenie miasta Łańcuta należą:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- placówki oświatowe,
- placówki ochrony zdrowia,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Poradnia Leczenia Uzależnień w Łańcucie,
- Komenda Powiatowa Policji w Łańcucie,
- Sąd Rejonowy,
- Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji,
- Miejski Dom Kultury,
- Miejska Biblioteka Publiczna,
- organizacje pozarządowe,
- Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Krokus” w Łańcucie,
- grupa AA „Watra”,
- grupa AA „Odnowa”,
- grupa AI-Anon „Iskra”,
- grupa AI.-Anon „Stokrotki”,
- Świetlica Środowiskowa Caritas w Łańcucie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

Są to podmioty prowadzące działalność na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, bądź tą działalność wspomagające. Działają również na zasadzie współpracy międzyinstytucjonalnej.

Do zasobów osobowych działających na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom w mieście Łańcucie można zaliczyć:

- pedagogów, psychologów zatrudnionych w placówkach oświatowych, wychowawczych;
- terapeutów uzależnień;
- członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej;
- funkcjonariuszy Policji;
- sędziów, prokuratorów oraz kuratorów sądowych i społecznych;
- niepijących alkoholików, członków wspólnoty AA.

DZIAŁALNOŚĆ MIEJSKIEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W MIEŚCIE ŁAŃCUCIE

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łańcucie, powołana przez Burmistrza Miasta Łańcuta do wykonywania zadań gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, prowadzi swą działalność w oparciu o przepisy ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151). Według stanu na koniec 2022 roku Komisja liczyła 7 członków. W ramach Komisji działały dwa zespoły: pierwszy do spraw związanych z leczeniem odwykowym oraz drugi zespół do przeprowadzania kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Pierwszy zespół w 2022 roku prowadził działania polegające na motywowaniu osób uzależnionych od alkoholu do leczenia - dobrowolnego lub przy braku współpracy ze strony tych osób- działania dążące do sądowego orzeczenia obowiązku przymusowego leczenia odwykowego. W ramach realizacji tego zadania:

- wystosowano 122 wezwań do osób mających problem alkoholowy i poprzez prowadzone rozmowy, przekazywano podstawowe wiadomości o chorobie alkoholowej oraz o konsekwencjach prawnych i społecznych uzależnienia, mobilizując te osoby do podjęcia terapii,
- prowadzono procedurę zobowiązania do leczenia odwykowego wobec 51 osób (29 osób z 2022 r., 18 - 2021 r. i 4 - 2020 r.),
- skierowano 26 osób na badanie do biegłych sądowych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu,
- wystąpiono do Sądu Rejonowego w Łańcucie z 17 wnioskami w sprawie orzeczenia przymusowego leczenia odwykowego.

Członkowie Komisji kontaktowali się również z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie, osobami stosującymi przemoc i świadkami przemocy w rodzinie. Z uwagi na występującą przemoc domową w rodzinie założono w 2022 r. jedną Niebieską Kartę, a w 2021 r. dwie Niebieskie Karty, tym samym wszczynając procedurę działań Zespołu Interdyscyplinarnego w Łańcucie.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych we współpracy z Komendą Powiatową Policji w Łańcucie przeprowadziła w 2022 r. kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Łącznie skontrolowano: 16 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym; 7 sklepów i 9 lokali gastronomicznych. Były to kontrole wynikające z planu kontroli na rok 2022, który uwzględnił wnioski dzielnicowych Komendy Powiatowej Policji w Łańcucie. W trakcie przeprowadzanych kontroli sprawdzano ważność posiadanych zezwoleń, przestrzeganie zapisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, zwracano uwagę na umieszczanie w widocznym miejscu informacji o szkodliwości alkoholu oraz zakazie sprzedaży alkoholu osobom do lat 18-tu i nietrzeźwym. Zobowiązywano właścicieli lokali, sklepów oraz personel do bezwzględnego przestrzegania zakazu sprzedaży i podawania alkoholu, przede wszystkim młodzieży niepełnoletniej i nietrzeźwej.

CELE, ZADANIA I WSKAŹNIKI REALIZACJI PROGRAMU

Celem głównym Programu jest:

Ograniczenie liczby osób narażonych na różnego typu uzależnienia, w tym: alkoholizm, narkomanię i uzależnienia behawioralne.

Cel będzie realizowany w następujących obszarach:

1. Profilaktyka i prewencja.
2. Terapia i rehabilitacja.
3. Monitoring.

1. Profilaktyka uzależnień i prewencja – cele szczegółowe:

- 1) Ograniczenie dostępności napojów alkoholowych dla dzieci i młodzieży.
- 2) Opóźnienie wieku inicjacji alkoholowej przez dzieci i młodzież.
- 3) Ograniczenie spożycia alkoholu przez mieszkańców miasta Łańcuta.
- 4) Rozpowszechnianie wiedzy na temat uzależnień od alkoholu, narkomanii i uzależnień behawioralnych, skutkach społecznych i zdrowotnych oraz o możliwości uzyskania pomocy.

Zadania:

- 1) Prowadzenie dla dzieci i młodzieży programów z zakresu profilaktyki alkoholizmu i narkomanii, przeciwdziałania przemocy, promocji zdrowia, przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym oraz bezpieczeństwa.
- 2) Prowadzenie świetlicy środowiskowej dla dzieci i młodzieży- placówki wsparcia dziennego.
- 3) Organizowanie wycieczek edukacyjnych dla uczniów szkół podstawowych.

- 4) Organizowanie różnych form wypoczynku dla dzieci i młodzieży (kolonia, półkolonia, wycieczki, zajęcia feryjne).
- 5) Prowadzenie zajęć sportowych i imprez towarzyszących (zawody, turnieje, mecze) dla dzieci i młodzieży jako formy przeciwdziałania uzależnieniom.
- 6) Prowadzenie zajęć tanecznych dla dzieci i młodzieży.
- 7) Organizowanie imprez kulturalnych promujących zdrowy styl życia.
- 8) Organizowanie zajęć i imprez kulturalno-oświatowych dla dzieci i młodzieży jako forma przeciwdziałania uzależnieniom.
- 9) Organizowanie konkursów promujących zdrowie, aktywność ruchową, bezpieczeństwo i profilaktykę uzależnień.
- 10) Włączanie się w ogólnopolskie kampanie edukacyjne z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom oraz przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym.
- 11) Popularyzowanie informacji nt. profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień (w tym dot. uzależnień behawioralnych) oraz promocji zdrowia.
- 12) Zwiększanie świadomości społecznej i motywacji do kształtowania postaw zdrowotnych wśród mieszkańców.
- 13) Wspieranie finansowe (dotacje) i organizacyjne instytucji oraz organizacji pozarządowych prowadzących działalność dotyczącą profilaktyki uzależnień, udzielania pomocy osobom nadużywającym i uzależnionym od alkoholu, narkotyków, ofiarom przemocy domowej oraz członkom ich rodzin.
- 14) Organizowanie i finansowanie szkoleń z zakresu profilaktyki uzależnień i promocji zdrowia oraz uzależnień behawioralnych dla członków MKRPA, pedagogów oraz innych osób i podmiotów realizujących zadania programowe.
- 15) Zapewnienie opieki nad nietrzeźwymi osobami dowiezionymi z terenu miasta Łańcuta do Izby Wytrzeźwień w Rzeszowie.
- 16) Organizowanie różnych form aktywizujących społecznie seniorów połączone z elementami promocji zdrowia.
- 17) Doposażenie MKRPA w sprzęt, materiały niezbędne do zapewnienia realizacji zadań Programu.
- 18) Prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, a w szczególności sprzedaży alkoholu nieletnim.
- 19) Podejmowanie działań pokontrolnych, a w razie konieczności interwencyjnych w stosunku do podmiotów prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych.

- 20) Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów w zakresie reklamy i promocji napojów alkoholowych oraz ich sprzedaży osobom nietrzeźwymi nieletnim, w tym występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.
- 21) Prowadzenie działań informacyjnych dla podmiotów handlujących napojami alkoholowymi.
- 22) Opiniowanie wniosków związanych z wydawaniem zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z przepisami prawa miejscowego.
- 23) Współpraca z Policją, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Zespołem Interdyscyplinarnym, instytucjami oświatowymi i kulturalnymi, kościołami i związkami wyznaniowymi oraz stowarzyszeniami i grupami samopomocowymi działającymi na terenie miasta, w zakresie propagowania zasad trzeźwości i promocji zdrowia.

Wskaźniki:

- liczba zrealizowanych programów profilaktycznych,
- liczba dzieci i młodzieży biorących udział w programach profilaktycznych,
- liczba dzieci i młodzieży korzystających z opieki oferowanej przez placówki wsparcia dziennego,
- liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w pozalekcyjnych zajęciach, w tym sportowych, tanecznych,
- liczba uczestników różnych form wypoczynku (półkolonie, wycieczki, zajęcia feryjne),
- liczba zorganizowanych imprez kulturalnych, oświatowych, sportowych oraz konkursów,
- liczba osób uczestniczących w w/w imprezach, konkursach, kampaniach,
- ilość udzielonych dotacji dla podmiotów realizujących zadania programowe,
- ilość szkoleń i liczba osób biorących w udział w formach doskonalenia,
- liczba i nakład materiałów informacyjno- edukacyjnych i promocyjnych,
- liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych,
- liczba skontrolowanych sklepów i lokali gastronomicznych,

- liczba wydanych zaleceń pokontrolnych i wszczętych postępowań mandatowych przez policję,
- liczba przeszkolonych sprzedawców,
- liczba wydanych opinii (postanowień) o lokalizacji punktu sprzedaży,
- liczba podmiotów włączających się w realizację zadań Programu.

2. Terapia i rehabilitacja – cele szczegółowe

- 1) Zwiększenie dostępności do usług terapeutycznych i rehabilitacyjnych dla osób dotkniętych uzależnieniem od alkoholu, współuzależnieniem oraz ich dzieci.
- 2) Podniesienie skuteczności motywowania do podjęcia i kontynuowania leczenia odwykowego osób uzależnionych od alkoholu z miasta Łańcuta.
- 3) Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez zwiększenie dostępności do pomocy specjalistów oraz wsparcie osób doznających przemocy.
- 4) Aktywizacja społeczna i zawodowa osób uzależnionych od alkoholu.

Zadania:

- 1) Podejmowanie czynności zmierzających do podjęcia leczenia odwykowego przez osoby zgłoszone do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:
 - a) przyjmowanie i rejestrowanie zgłoszeń w sprawie leczenia odwykowego,
 - b) przeprowadzanie rozmów w sprawach osób nadużywających alkoholu,
 - c) motywowanie osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia leczenia odwykowego,
 - d) monitorowanie przebiegu leczenia.
- 2) Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu:
 - a) zlecenie przeprowadzania badań przez zespół biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu,
 - b) kierowanie wniosków do sądu o nałożenie obowiązku leczenia w zakładzie leczenia odwykowego,
 - c) wnoszenie środków odwoławczych od orzeczeń sądów I instancji w sprawach o zobowiązanie do leczenia,

- d) występowanie członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w charakterze strony przed sądem w sprawach o leczenie odwykowe,
 - e) zakładanie „Niebieskich Kart” i przekazywanie ich do Zespołu Interdyscyplinarnego w Łąncucie,
 - f) powiadamianie sądu i prokuratury o podejrzeniu stosowania przemocy.
- 3) Prowadzenie dodatkowych zajęć terapeutycznych dla osób uzależnionych oraz współuzależnionych od alkoholu oraz ich rodzin.
 - 4) Organizowanie wsparcia i pomocy osobom z problemem alkoholowym.
 - 5) Wspieranie organizacyjne stowarzyszeń trzeźwościowych i grup samopomocowych dla osób uzależnionych AA oraz współuzależnionych AI – Anon.
 - 6) Współpraca z ośrodkami leczenia odwykowego, kuratorami i sądami.
 - 7) Udzielanie porad psychologicznych i prawnych w ramach kontynuacji działalności Punktu Konsultacyjnego Pomocy Rodzinie.
 - 8) Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i dofinansowanie centrum integracji społecznej.
 - 9) Organizowanie i udział w szkoleniach na temat procedur przeciwdziałania przemocy.
 - 10) Prowadzenie działań w ramach procedury „Niebieska Karta”.
 - 11) Rozpowszechnianie materiałów informacyjnych z zakresu przemocy i sposobów jej przeciwdziałania.
 - 12) Współdziałanie w zakresie przeciwdziałania przemocy Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zespołu Interdyscyplinarnego.

ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW MIEJSKIEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

1. Za pracę obejmującą zakres działań wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łąncucie otrzymują wynagrodzenie w wysokości 300 zł brutto (słownie: trzysta złotych) za każdorazowy udział w pracach Komisji, obejmujących m. im.:
 - uczestniczenie w posiedzeniach Komisji,

- uczestniczenie w posiedzeniu Zespołu ds. leczenia odwykowego Komisji, w tym przeprowadzanie rozmów z osobami uzależnionymi i orzekanie o obowiązku leczenia,
- przeprowadzanie kontroli oraz działań prewencyjnych w punktach sprzedaży napojów alkoholowych, w zakresie przestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi raz przedmiotowych uchwał Rady Miasta Łańcuta, w ramach Zespołu ds. kontroli punktów sprzedaży Komisji,
- uczestniczenie w posiedzeniach i pracach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Grup Diagnostyczno-Pomocowych, powoływanych w ramach Zespołu.

2. Wynagrodzenie dla członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wypłacane będzie na podstawie miesięcznego zestawienia udziału w pracach Komisji, o których mowa w pkt. 1 oraz list obecności potwierdzonych przez przewodniczącego Komisji.

MONITOROWANIE REALIZACJI PROGRAMU I PRAWOZDAWCZOŚĆ

Celem monitorowania działań określonych w Programie jest uzyskanie informacji zwrotnej. Oznacza systematyczne zbieranie danych i ich interpretację w celu określenia efektywności realizowanych zadań po ich zakończeniu.

Proces ten stanowi podstawowe źródło informacji dla podmiotów realizujących zadania z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i innych zachowań ryzykownych.

Monitorowanie zrealizowanych działań w szczególności polegać będzie na: analizie sprawozdań ze zrealizowanych zadań, pozyskaniu i analizie danych statystycznych i epidemiologicznych, stanowiących podstawę do oceny skali występowania uzależnienia, pozyskiwaniu danych od podmiotów zajmujących się realizacją zadań określonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

Burmistrz Miasta Łańcuta zobowiązuje się do przedłożenia Radzie Miasta Łańcuta w Łańcutcie, raportu z wykonania Programu za dany rok, do dnia 30 czerwca w roku następującym po roku, którego dotyczy raport.

REALIZATORZY, KOORDYNATOR, PARTNERZY I ADRESACI PROGRAMU

Realizatorem i koordynatorem Programu jest Wydział Edukacji, Kultury i Zdrowia Urzędu Miasta Łańcuta.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA REALIZACJI ZADAŃ

Źródłem finansowania działań podejmowanych w związku z realizacją zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na dany rok, są dochody własne Miasta, w tym uzyskane z wpływów z tytułu wydanych zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych. oraz opłaty za sprzedaż napojów alkoholowych w opakowaniach

jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml – tzw. „małpkowe”. Określa je preliminarz wydatków opracowany na dany rok, zgodny z budżetem Miasta Łańcuta.

Przewodniczący Rady: Mirosław Rzeszótko